SEMANARIO
O LAVRADOR
Caixa Postal — 666
Curitiba — Paraná — Brasil

Redação e Administração:
Rua Augusto Stellfeld 799

Diretor e Proprietario:
Nicolau Woytowetch

O LAVRADOR
Хлібороб

— ТИЖНЕВИК —

ПЕРЕДПЛАТА:

Річно: кр. 60.00
Піврічно: „ 35.00
Для Арґентіни: 25 пезів.
Інші краї: 4 ам. доляри.
Поодиноке число: кр. 2,00

Ціна оголошень після умови.

Ч. 24 (1079) КУРІТІБА, 5. серпня, 1953 РІК ВИДАННЯ XXX

АНТАГОНІСТИЧНІ СИЛИ В СОВЄТСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Недавній арешт Лаврентія Берії яскраво показав, що в середині СССР вирує жорстока боротьба за владу та впливи в державі не тільки між окремими особами, а, що найважливіше — між окремими панівними верствами совєтського суспільства. Більш того, різні претенденти в червоні диктатори діють не самі по собі, тобто індивідуально, а спираються на певні, добре зорганізовані середовища і вони є представниками тих середовищ.

Одне з обвинувачень, виставлене проти Берії, говорить, що він хотів МВД (поліцію) поставити понад партією й уряд. Таким чином керівні совєтські чинники перед цілим світом офіційно визнали, що сила, зібрана в органах МВД, прагне захопити в країні всю владу до своїх рук. Відтак, вона є антаґоністичною, супротивною іншим силам большевицької імперії, які, мовляв, огороджують себе від диктатури поліції.

Характерно, що сам арешт Берії та приборкання установ МВД, як свідчать закордонні спостерігачі, відбувся за допомогою війська. Ото ж, противники Берії в Кремлі, проти очолюваної ним реальної сили, використали іншу реальну силу, в даному разі армію. На цьому конкретному прикладі дуже добре видно, як в СССР, лоб до лоба, зіткнулися два протилежні чинники—поліція і військо. Але тих антаґоністичних сил в середині СССР є дещо більше. Приглянемося до них ближче.

Насамперед, маємо комуністичну партію з її слухняними прибудівками – комсомолом (союзом молоді) та профспілками. За Леніна й багато років за Сталіна партія була єдиною панівною силою в країні, яка всім керувала і все контролювала. Ті елементи, що дозволяли собі іноді непогоджуватися з політикою диктаторської верхівки, чи самі прагнули засісти на її місці, діяли тільки в межах партії. В ній вони виступали, в ній намагалися створити собі більшість. Тобто, вони бачили в партії єдину реальну потугу, яка рядить цілою країною, тому тільки в ній шукали собі підпертя. Мова йде про численні ухили та опозиції. Навіть ті ухили й опозиції, що виникали в комсомолі, або в керівництві профспілок — так само полагоджувались (вірніше знищувались) у середині самої комуністичної партії.

Та з бігом часу в совєтській державі, в совєтському панівному суспільстві творилися, виростали й зміцнювалися нові сили. Вони на початку також були щільно пов'язані з партією, в усьому її слухалися і контролювалися нею. Та згодом ті зв'язки все більше й більше всихали і ті інші сили вже дістали можливість дещо розвиватися самостійно.

Тут, перш за все, слід згадати армію. Відколи уряд СССР виразно пішов мілітаристичним шляхом, він змушений був подбати про створення величезного війська, а відтак і кадрового офіцерства та генералітету. За певний час сформувалася військова каста. Щоб не втратити свого впливу над армією, партія покликала до життя інститут комісарів і політкерівників. Однак, не тільки солдати, а й військові фахівці, партійних наглядачів завжди приймали й приймають дуже неохоче. Не раз, на вимогу військових кіл, партії, зокрема Сталіну доводилося скасовувати посади комісарів в армії. Відчувши свою велику силу, військова верхівка СССР почала мріяти про бонапартизм, тобто, про захоплення в свої руки диктаторської влади в країні, вже не рахуючись з партією. Ці прагнення військових вперше вилізли на зовні в широковідомій справі маршала Тухачевського.

Для того, щоб абороти верхівку армії, а так само, щоб знесилювати націоналістичні тенденції в союзних республіках, особливо на Україні, та, щоб тримати у вічному страху все підсовєтське населення і навіть різних партійних опозиціонерів, Сталіну довелося в ніколи нечуваних досі широких розмірах розбудувати апарат поліції. Остання перетворилася в кількамільйонову організацію і теж стала окремою кастою. Часте вживання поліції проти військової верхівки і навіть проти чолових діячів комуністичної партії та совєтського уряду надзвичайно скріпило та піднесло її значіння в країні. Поліція теж почала думати про можливість перебрання цілковитої державної влади в свої руки. Це стало відомо з процесу давнішнього її шефа, Ягоди і особливо відчутним стало тепер, при арешті Лаврентія Берії.

Ото ж на сьогодні ми вже бачимо в панівному суспільстві СССР три виразні антаґоністичні тобто, супротивні одна одній сили: партію, армію й поліцію. Ці сили і їхні провідники вже діють одверто й активно. Та на наших очах ще виростають і оформлюються дальші антаґоністичні сили в Совєтському Союзі, що незабаром теж прийдуть до слова й до діла.

Під цим оглядом слід звернути увагу на так званий совєтський державний апарат. Досі він завжди плівся в хвості партії й був її слухняним знаряддям. Та постійна боротьба за панівне становище в країні трьох, уже названих середовищ, дала змогу й державному апаратові перетворитися у велику потугу. Він, по своїй кількості—величезний. Всі кандидати в диктатори, всі, хто прагне більших впливів та влади, звичайно не від того, щоб мати по своєму боці державний апарат. Треба врахувати також, що той апарат має доступ до різних ділянок господарства, політики, культури, а головне він щоденно провадить справи з багатомільйонним пригніченим підсовєтським населенням. Нам здається, що найкраще значіння державного апарату оцінив Маленков, який, після смерти Сталіна, не завагався проміняти провід в партії на провід в уряді. Сьогодні совєтські міністри, взагалі державні установи, здобули собі далеко ширші права, ніж мали вони їх за Сталіна. Зовсім не виключено, що в дальшому перебігові боротьби за владу Маленков постарається використати очолювану ним сьогодні силу, як окремо діюче середовище проти інших.

Величезна промисловість і сільське господарство всмоктали в себе винятково велику кількість інтелігенції. Там працюють інженери, агрономи, техніки, економісти, пляновики, бухгальтери... Дуже довгий час керівні адміністративні посади в промисловості та сільському господарстві займали лише партійні відпоручники—всілякого роду перевірені комуністичні достойники та висуванці. Інтелігенцію тут здебільшого використовували тільки вузько, за безпосереднім її фахом. Та вже від кількох років, особливо по війні, на провідні посади поступово призначають людей з вищою та середньою освітою. Відтак, визріває новий суспільний складник—фахівців промисловости та сільського господарства. Разом з численними кадрами наукових, культурно-мистецьких і виховних установ -- цей новий складник має всі підстави в недалекому майбутньому перетворитися теж в окрему поважну антаґоністичну до інших силу, яка теж змагатиметься за впливи та владу в державі.

Зовсім не виключено, що згодом, на поверхні совєтської держави з'явиться ще чимало нових, сьогодні нам ближче не знаних середовищ, які поборюватимуть один одного, хапаючись за владу в Кремлі. Суспільної гармонії в побудованому на диктаторській основі СССР—бути не може. Це й визначає присмерк большевицької імперії, що його вже сьогодні ми спостерігаємо. Той присмерк незабариться перейти в темну ніч комунізму.

Український національно-визвольний рух, як і подібні рухи в інших неросійських республіках, спирається не на певні верстви панівного совєтського суспільства, а на пригнічений тиском диктатури й тиранії нарід. Він є рухом революційним. Національно-визвольна сила за залізною заслоною змагається не за диктаторську владу в московському Кремлі, а за цілковиту волю свого народу, за цілковиту незалежність своєї країни. Така є його єдина і безкомпромісова позиція. Його, звичайно, ніяк не можна розглядати в площині щойно перечислених чинників. Однак, він зі свого поля зору не випускає антаґоністичні сили в панівному совєтському суспільстві, як і взагалі все те, що може стати в пригоді для цілковитого розвалу червоно-московської імперії.

Ол. Ващенко

БАГАТОЗНАЧНА ВІДПОВІДЬ

Вашінґтон. Свого часу керівники еміграції неросійських народів з поза залізної заслони надіслали президентові США, Двайту Айзенговерові, свій меморандум. 29 липня заступник міністра закордонних справ Північної Америки, в імені президента Айзенговера, дав офіційну відповідь на цей меморандум. У відповіді говориться:

—Президент переконаний, що пригноблені народи за залізною заслоною в недалекому майбутньому зуміють привернути собі волю і стати членами родини рівноправних народів демократичного світу. Сьогодні під комуністичною кормигою дуже тяжко живеться мільйонам людей, вони терплять жахливий терор і матеріяльні злидні. Президент Айзенговер дуже переймається долею різних народів за залізною заслоною. Він від душі бажає їм щонайшвидшого звільнення, а представникам еміграції тих народів—успішної праці для цього звільнення.

МІГ-15 ПІД КРИЛАМИ

Москалі розвинули тип бомбардувальника далекого засягу — Ту-4 до тієї міри, що він може брати під крила два мисливці типу МІГ-15. При наближенні ворожих літаків — мисливці стартують і оперують самостійно, що заощаджує паливо й збільшує їх засяг, який при швидкості реактивних літаків ніколи не є надто великий.

ПЕРЕГОВОРИ ПРО СТВОРЕННЯ НОВОГО ЦЕНТРУ АНТИБОЛЬШЕВИЦЬКОЇ БОРОТЬБИ НА МІСЦЕ КЦАБ-у

Дня 17 липня ц. р. у Мюнхені відбулося продовження конференції поміж національними групами, що підписали Паризьку догоду, та тими, що входять до Координаційного Центру Антибольшевицької Боротьби. З бувших груп цього останнього участи в конференції не брали організації Керенського і Мельгунова та група „Борців за Вірменію". Як відомо, ці групи, оточивши себе ще кількома російськими організаціями (в першу чергу входить туди реакційно-російський Національно-Трудовий Союз) та різними „федералістами", як Гулай, Багатирчук й інші, проголосили себе КЦАБ ом і шукають визнання Американського Комітету Визволення від Большевизму. Натомість на конференцію прибули представники російської організації СБОНР, що в міжчасі виключила свого голову Антонова і ще кілька членів свого Центрального Комітету та постановила знову брати участь у переговорах про створення нового центру.

Конференція прослухала звіт виділеного 1-го червня ц. р. в Теґернзее комісії й прийняла випрацьований нею проєкт політичних засад, на яких має бути побудовано новий центр. (Від часу звідомлення Укр. Інформ. Бюра з 29 червня ц. р. до цього проєкту ввійшло кілька поправок на жадання Української Делегації). Цей проєкт переслано на схвалення в двохнедільному терміні дотичним організаціям, делегації яких беруть участь у переговорах.

Далі ухвалено вислати відповідне повідомлення про витворений стан речей Американському Комітетові Визволення від Большевизму й доручено обраній у Теґернзее комісії на чолі з п. Е. Ґеґечкорі далі зноситися з Американським Комітетом та утримувати взаємний контакт поміж представниками національних груп, що беруть участь у переговорах про створення нового центру.

Дня 20 липня ц. р. в залі готелю „Реґіна" відбулася пресова конференція, на якій комісія подала до відома про результати своєї праці, а саме про принципову згоду учасників переговорів створити новий центр на нових, спільно випрацьованих засадах і під новою назвою—Міжнаціональний Антибольшевицький Координаційний Центр. На конференцію з'явилися численні представники німецької і закордонної преси, а також преси поневолених народів СССР. Конференцію відкрив коротким словом міністр закордонних справ Грузії з часів її незалежно-державного існування п. Е. Ґеґечкорі, підкресливши важливість подій, що відбуваються в середині Совєтського Союзу. Після нього з окремою заявою від Української Делегації виступив ред. Микола Лівицький. Далі присутні журналісти ставили численні запити, на які відповідали п.п. Е. Ґеґечкорі, М. Лівицький та Б. Ніколаєвський, представник російської організації „Ліга Борьби за Народную Свободу".

Заява ред. Миколи Лівицького була такого змісту:

„Від імени Української Делегації на конференції представників народів СССР маю честь скласти наступну заяву:

У вироблених спільно політичних засадах, що мали б бути базою запланованого Міжнаціонального Антибольшевицького Координаційного Центру, є уступ, згідно з яким учасники Центру можуть мати різні погляди на способи вирішення міжнаціональних відносин народів нинішнього СССР і зберігають за собою право ці свої різні погляди і прагнення боронити, при чім практична пропагандна праця мала б бути зосереджена в окремих національних секціях.

Цей, власне, уступ дозволив Українській Делегації припустити можливість участи українців у майбутньому Центрі. Визвольна боротьба українського народу провадиться під гаслом автоматичного відновлення самостійної і незалежної Української Народньої Республіки, що була проголошена свобідно виявленою народною волею в році 1918 й окупована остаточно по тяжких змаганнях у році 1921 військами совєтської диктатури з Москви. Зрештою, і тепер існує формально незалежна українська „совєтська" Республіка, що є членом Об'єднаних Націй. Ці прагнення українського народу до відновлення своєї самостійної незалежної держави репрезентує за кордоном український екзильний уряд, себто Українська Національна Рада і її Виконний Орган.

Якщо заходи щодо створення запланованого Центру завершаться успішно, то українське представництво, яке мало б увійти до цього Центру від окремої спеціяльної організації—Об'єднаного Українського Комітету Антибольшевицької Пропаганди—буде в своїй праці керуватися вищенаведеною програмою, а саме: повалення большевицької диктатури й автоматичне відновлення на українській етнографічній території незалежної української держави з невідкладним скликанням демократично і спільно обраної української Конституанти

Ми надаємо значіння тому фактові, що створення запланованого Центру дозволило б українцям вести антибольшевицьку пропаганду не тільки спільно з авторитетними представниками інших неросійських народів нинішнього СССР, що стоять на однакових з нами позиціях в національній справі, але також з деякими російськими групами, які, ідучи на зустріч представникам неросійських народів, зайняли інше становище, ніж російські групи, об'єднані довкола п. Керенського. Ці останні яскраво виявляють російські імперіялістичні тенденції, а тому всяка співпраця з ними представників неросійських народів СССР, що стоять на позиції незалежности своїх держав, є виключена".

Ця заява, виголошена німецькою мовою, була роздана всім присутнім на конференції.

Пресовою конференцією закінчився певний етап у переговорах щодо створення нового Центру. Тепер не можна ще ствердити, чи запланований Центр буде створено і чи українці зможуть взяти в ньому участь; це останнє належатиме від того, як в остаточному оформленні буде виглядати статут нового Центру. Однак, всупереч тенденційному насвітлюванню факту ведення переговорів деякими органами української преси, вже тепер можна ствердити:

1. КЦАБ фактично перестав існувати, а Американський Комітет відмовився від свого становища беззастережної підтримки КЦАБ-у з його статутом. Новий Центр заплановано на зовсім інших підставах: толерантність до національно-державних позицій кожного партнера, рівність усіх партнерів, незалежність у практичній праці кожної національної секції, координація цієї праці, а не спільне центральне керівництво.

2. Спільні позиції українських політичних організацій з 27 грудня 1952 р. вимагають від учасників спільного центру, в тому числі і від росіян, пошани і толерантного ставлення до національно-державних позицій і визвольної боротьби партнерів. Цього досягнуто в запланованих засадах нового Центру, що саме і викликало гостре поборювання учасників переговорів з боку панів Керенського, Мельгунова, реакційного Національно-Трудового Союзу й усіх імперіялістичних кіл російської еміграції. Заява ред. Миколи Лівицького на пресовій конференції, в присутності представників усіх груп, що беруть участь у переговорах, та численних представників німецької і закордонної преси, ясно стверджує, що українці (як і інші представники неросійських народів), які ввійшли б до нового Центру, керувалися б у своїй праці лише програмою автоматичного відновлення самостійної незалежної української держави на українській етнографічній території. В переведенні такої програми у їхній праці українцям ніхто не перешкоджав би, а цього власне і вимагають „Позиції 27 грудня 1952 р.".

3. З вище сказаного стає ясним, що всі закиди деяких українських угрупувань, ніби Українська Національна Рада „зламала" український національний фронт або відступила від „Позицій 27 грудня 1952 р.",—зовсім безпідставні. Причиною таких закидів є бажання підірвати престиж Української Національної Ради. Таке безоглядне поборювання українського Державного Центру, яке від багатьох років застосовують деякі українські політичні середовища, завдає великої шкоди загально-українській справі.

(Укр. Інформ. Бюро)

В неділю, 9 серпня 1953 року, в приміщенні Хліборобсько-Освітнього Союзу, при вулиці Вісконде до Ріо Бранко 557, заходами Головної Управи і Курітібської Філії ХОС"у влаштовуються

ВЕЛИКА ФЕСТА і ЗАБАВА

Рівно о 12 годині дня їх відкриє п. Павло Вітрик.

До вибору присутніх буде: смачне шураско, колесо щастя, торги («лейлон»), льотерея, срільба і т. ін.

Чистий прибуток з фести піде на закуплення нових шрифтів (черенків) для часопису «Хлібороб».

Все наше громадянство запрошуємо прибути на фесту і забаву.

Головна Управа і Курітібська Філія ХОС"у

З УСЬОГО СВІТУ

Сеул. 27 липня, о 4 годині ранку за московським часом, у Пан-Мун-Жоні, делегації військового командування ОН і комуністів підписали угоду про перемир'я. Відразу по всьому фронту заграли сурми, сповіщаючи про цю подію. Офіцери військ ОН, під звуки сурм, віддали наказ розрядити зброю. Артилерійська перестрілка, після укладення перемир'я, тривала ще 12 годин.

Війська ОН і комуністи відійшли від лінії фронту на 2 кілометри—кожні в свій бік. Таким чином між надвоє поділеною Кореєю утворено нейтральну смугу, шириною в 4 кілометри.

Обмін полоненими розпочнеться 5 серпня. Комуністи мають 13 тис. полонених вояків ОН, вони мусять щодня приставляти на виміну по 400 осіб. У таборах ОН є 73 тис. полонених комуністів. Щодня відпоручники ОН приставлятимуть на виміну по 2.750 осіб. 23 тис. полонених північно-корейців та китайців відмовилися повернутися на батьківщину. Їхню долю вирішить спеціяльна політична конференція, що незабаром буде скликана.

Президент Південної Кореї, Сигман Рі, сказав, що він не перешкоджатиме перемир'ю і чекатиме кінця праці політичної конференції. Він також підкреслив, що його конечна мета—об'єднання Кореї.

Вашінґтон. На подання президента Айзенговера, конгрес США схвалив надати Південній Кореї допомогу в сумі 200 млн. долярів. Ця допомога має піти на відновлення зруйнованого війною господарства країни.

Міністр закордонних справ США, Далес, виїздить до Південної Кореї на переговори з Сигманом Рі.

Нью Йорк 18 серпня скликається сесія ОН. Вона має розглянути в цілості корейське питання.

Москва. Уряди СССР та комуністичної Польщі і собі схвалили надати матеріяльну допомогу зруйнованій війною Північній Кореї.

Сеул Тут почали роздавати населенню харчові продукти, що належать військам ОН.

Токіо. Совєтські винищувальні літаки «МІГ—15» в нейтральних водах Далекого Сходу напали на американський бомбардувальник. Перебіг короткого бою американські літуни радіом повідомляли свою головну базу. Бомбардувальника було збито. Наспілий американський військовий корабель підібрав лише одну особу—капітана авіяції. Доля інших членів команди—невідома.

США вислали до Москви свій черговий протест.

Берлін. До Західнього Берліну прибула американська допомога голодуючому населенню Східньої Німеччини. Не зважаючи на утиски та сувору заборону комуністичного уряду, німецьке населення лавами суне до Західнього Берліну де задарма дістає харчові продукти. Вже роздано один мільйон пакунків. Всього американці, порядком допомоги східнім німцям, мають приставити 50 тис. тонн продуктів.

Берлін. Колишній міністр внутрішніх справ Східньої Німеччини Цейсер та головний редактор центральної комуністичної газети, Горенштедт, зняті з посад і виключені з партії.

Новий міністр юстиції, Гільда Беньямін (вона ж, «кривава Гільда» та «Гільда—кат»), наказала знову арештувати всіх тих політичних в'язнів, що були амнестовані під час недавніх протикомуністичних заворушень.

Вашінґтон. Американський конгрес схвалив надати, порядком військової і господарської допомоги різним країнам вільного світу, 6 мільярдів 700 мільйонів долярів. Ця допомога має бути реалізована протягом 12 місяців.

Київ. 31 липня, в залі верховного совєта УССР, відбувся пленум київського партійного активу, присв'ячений 50-річчю з дня заснування комуністичної партії СССР. На пленумі було присутніх 1.300 осіб. Відкрив його секретар київського обкому партії, Грушко, з головною доповіддю виступив секретар (очевидно другий?—Ред.) ЦК КПУ, Назаренко. Пленум закінчився, як подало совєтське радіо, «відспіванням партійного гімну інтернаціонал».

* * *

* На Україні сьогодні є 236 стадіонів та 372 басейни для плавби. В республіці діють 2 інститути і 5 технікумів фізичної культури.

* 25 українських спортсменів брали участь в останніх міжнародніх змаганнях, що відбулися в столиці Фінляндії, Хельсінкі.

* Сільські спортсмени совєтської України об'єднані у фізкультурному товаристві «Колгоспник», що вже існує 3 роки і налічує в своєму складі 900 тис. осіб.

АМЕРИКАНСЬКІ КЛОПОТИ

Безповоротно скінчились для Америки часи, коли віддаль від Европи хоронила її перед нападом. Американці припускають, що москалі вже мають біля тисячі бомбардувальників типу Ту-4, які можуть досягнути значну частину американського континенту. Новий тип совєтського бомбардувальника, що має турбінові мотори, — може зовсім легко досягнути кожної точки на території США. Крім того обраховують, що на кінець 1953 р. Москва матиме близько 250 атомних бомб.

Сітка радарних станцій в США поважно розбудована, але все ж залишатиметься дуже короткий час між моментом попередження про наближення ворожих літаків і моментом, коли почнуть падати бомби. А найгірше те, що кількість американських мисливців є замала в порівнянні з розміром кордонів, які може перелетіти ворог.

Спеціялісти обраховують, що для удосконалення протиповітряної оборони США слід негайно витратити 20 мільярдів долярів!

ВІСТІ З БРАЗІЛІЇ

* 26-го липня німецька колонія в Курітібі відбула свято німецьких колоністів Парани, демонструючи їх досягнення. Не святі був присутній губернатор Парани, Муньоз да Роша, який в своїй промові сказав «Можна бути добрим бразілійцем, але треба заховувати свою національну культуру і традиції своїх батьків і бути гордими в плеканні їх».

* Цими днями в Павло Фронтін було відкрито нову електричну станцію та будинок матері й дитини. Відкриття провів губернатор штату Парани, Муньоз да Роша, який є фундатором цих двох дуже важливих для Павло Фронтін установ.

* Кінотеатральні власники запропонували надвишку цін на вступ до кіно, але коронел, Геліо Брага, їм у цьому відмовив, сказавши, що він плянує навпаки, знизити ціни на квитки до кіно.

* Як повідомляють з Ріо, міністр праці, Жоан Гоуларт, хоче бути ініціятором запровадження в Бразілії режиму на зразок Перона в Арґентіні. З цією ціллю він виступив в штаті Сан Павло в місті де Марілія, де сказав, що треба викликати «національний рух» для утворення «республіки синдикалістів».

* З ціллю пропаганди святкувань століття Парани, по всіх країнах Америки, як південної так і північної, з Курітіби виїхала делеґація студентів з факультету права. Делеґація вже відвідала Болівію, Чіле, Перу і Арґентіну.

* 29 липня Паранагва (порт Парани) святкувала день свого 305-ліття. Як відмічають часописи, то Паранагва є колискою Парани, квіткою традицій, яка дала добрі плоди для розцвіту цілого штату.

* Для штату Пернамбуко виділено 10 млн. крз. для побудови водосховищ, бо невпорядковані ріки часто завдають багато шкоди місту Тріунфо.

* Як обіцяє компанія Канадіан Пасифік Арлінес» на протязі 6 ти місяців мешканці Ріо зможуть за 50 годин бути в Токіо. Зараз ведуться переговори з ціллю затвердження цієї авіялінії.

* Бразілію відвідав брат президента США, Мільтон Айзенговер Він побував у Ріо та в Сан Павлі. Ціллю його поїздки було скріплення добросусідських відносин.

* Санта Катаріна та Ріо Ґранде до Сул минулого тижня навістили великі морози, які доходили до 11 ступнів нижче зера.

ЩО СТАЛОСЯ З УКРАЇНСЬКОЮ ЛІТЕРАТУРОЮ В 1933 р.?

(За „Голосом Канади")

Щоб зломити опір українського селянства примусовій колективізації, наказом з Москви в осени 1932 року по всій Україні до решти забрали хліб. На весну обіцяного збіжжя не привезли, — так почався нечуваний голод, який винищив міліони селянства. Розправа з селом супроводилася початком н а с т у п у на українську культуру, яка за час від 1917 року могла похвалитися багатьма здобутками, зокрема в літературі. Сталін і його помічники ще в 1925-26 роках дуже підозріло приглядалися до того, що робилось в українській совєтській літературі. Але до якогось часу в ЦК партії обмежувалися розпалюванням боротьби між літературними групами. 1932 року наказом з Москви розігнали й "пролетарські" письменницькі організації, щоб уніфікувати всіх письменників під командою Горького. Але побачивши, що скасовано осоружні ВУСПП та ріжні РАПП-и й ВОСПП-и, українські письменники спробували на ділі здійснювати права яких на папері обіцяли постановою 1932 року. Отже стали писати в книжках і в пресі те, за що їх увесь час цькували урядові агенти з ВУСПП. Не минуло й року, як почався небувалий своїм маштабом новий погром українських письменників, науковців, учителів, мистців. Він розгортався саме в ті місяці, коли в корчах голоду конало українське село. В січні, 1933 року, в Москві відбувся об'єднаний пленум ЦК і ЦКК ВКП (б). Між іншими на порядку дня стояло питання про боротьбу з "місцевим націоналізмом" якого тепер оголосили "головною небезпекою".

Це для партії не дуже приємний спогад, і про пленум сьогодні в СССР воліють не згадувати. Для УССР пленум мав наслідком те, що фактично було висловлено недовіря до всього складу провідних органів совєтської влади і ЦК КП (б) У. До Харкова — тодішньої столиці УССР — приїхало 25 членів ЦК ВКП (б) на чолі з Постишевим, який став тоді другим секретарем ЦК КП (б) У, а фактично диктатором України. Почалися раптові переміщення на верхах. В лютому передовиця газети "Комуніст" відкрила кампанію боротьби з "буржуазним націоналізмом". Скрізь почали дошукуватися "буржуазного націоналізму" й агентів "німецького та польського фашизму". Шукали серед людей, — почавши арешти, шукали серед книжок, яких масово вилучали з бібліотек. Винною в фашизмі визнана була навіть стара літера "Ґ", яка жила в українських книжках ще в 17 столітті. 11-го травня в Харкові до парткому викликали колишнього ваплітянина Михайла Ялового (Юліяна Шпола), редактора журналу "Червоний Шлях". Відібрали партквиток, а в ночі арештували. Арешт затривожив весь великий будинок "Слово" де жили десятки українських літераторів. 13-го травня в ранці Микола Хвильовий, який перед тим побував на селі й побачив, як умирають селяни, покликав до себе двох своїх друзів. Підчас сніданку він вийшов до своєї робочої кімнати, сів до письмового стола і вистрілив собі в скроню. На столі знайшли листи до друзів-письменників, а також до ЦК компартії, якої членом він був багато років. Очевидно, влада сама тоді ще не в силі була збагнути як глибоко піде погром серед „крамольних" письменників.

Протягом доби, поки не поховали Хвильового, Москва тричі міняли свої накази спілці письменників щодо порядку похорону. Наступного дня перед клюбом письменників — Будинок ім. Блакитного, на Каплунівській вулиці — на похорон зібрався величезний натовп, переважно молодь. До порожнього клюбу, куди перед самим похороном на автомобілі привезли труну, впустили лише небагатьох — здебільша людей, добре відомих спілці письменників. Підчас похорону влада намагалася зберегти "добру міну" — як і після самогубства Маяковського в Москві три роки раніше.

Журнал спілки письменників "Радянська Україна" встиг навіть дати некрольоґ з портретом і текстами промов на похороні та на жалобних зборах. Але вже за два тижні картина змінилася — іншим журналам містити некрольоґ заборонили. Треба думати, що слідство в справі Ялового й конфісковані передсмертні листи Хвильового дали для цього підставу. Влада стала трактувати їх як ворогів. Цікаво, що про Хвильового наступними роками ніде офіційно не згадувалося. Щодня зявлялися нові статті в ґазетах з обвинуваченням в націоналізмі. В цілковито деорієнтованих літературних колах розгублено прислухалися до нових закидів і загроз, на яких найбільше спеціялізувалися — секретар ЦК КП (б) У Постишев та культпроп ЦК, Горелік, чомусь переіменований на Кілерога. До половини літа їх вогонь був особливо скерований проти с т а р о г о большевика — Миколи Скрипника, який не без підстав вважався за головну постать у проведенні українізації і що раз-у-раз втручався в літературні справи. Скрипник, —після дедалі нових вимог "каятися" й викривати націоналістів — пішов слідами Хвильового — застрілився в своєму службовому кабінеті в Держпляні, куди його перевели з НКОсвіти.

Його самогубство вже не викликало такої сенсації, як постріл Хвильового. Лютував голод, багато сіл були покинені, на полях і в хатах дотлівали неприбрані трупи, щоранку по містах вивозили померлих селян, які добрели туди, сподіваючись врятуватися. В ҐПУ йшла посилена робота. На літературу насувалася в е л и к а "чистка" з масовим нищенням 1934 року.

Сільське господарство

БІЛЬШЕ ДБАЙМО ПРО НАШІ САДКИ

В полудневій околиці штату Парана часто можна побачити біля будинків колоністів трохи фруктових дерев. Але то переважно дикі бросквинові рослини (персики), або часом груші та яблуні. Проте, ці дерева так занедбані, що користі з них дуже мало, або й зовсім нема. Тому потрібно, додавши ще інших дерев, доглядати плодові рослини в наших садах на колоніях більш дбайливо. Головно слід обтинати різні наростені та порожні гілки, які щороку виростають на деревах, або при коренях.

Наростені й порожні гілки дуже шкідливі для культурних рослин. Особливо від них терплять яблуні, що дістають хоробу рака. Ця хвороба з'являється на грубих гілках яблуневих дерев у формі своєрідних чиряків, з котрих витікає червона рідина, подібна до крові. Згодом, через рік—два такі уражені дерева сохнуть і гинуть. Плоди з подібних дерев у середині чорні, шолудиві, вони не придатні до споживання. Це саме буває і з грушами, а інколи й з помаранчевими рослинами.

Щодо помаранчевих дерев, то вони часто загущуються гіллям, а відтак їхні плоди вистигають дрібними й квасними. В помаранчевих деревах протягом цього місяця потрібно обтяти зайве гілля, створити більше місця для сприйняття ними повітря та соняшних променів—без чого рослина не може жити та давати добрі плоди.

Буває так, що з помаранчевих дерев передчасно падають зелені листя і навіть зелені плоди, а самі дерева в'януть (миршавіють). Причина цієї хвороби походить від коріння, що дуже глибоко в землі мають головний середущий корінь. Цей корінь замість добрив, черпає для поживи лише саму воду. Ушкоджене хворобою дерево має буйне листя, але не дає плодів, або дає їх надзвичайно мало. Щоб його ошляхотнити, треба відкопати землю і протяти гострим долотом головний корінь, так званий „матняк", тоді родитимуть добрі плоди.

Попри ті фруктові дерева, які вже мають наші колоністи, варто звернути увагу ще на два роди інших, що в нашому полудневому кліматі ґаразд вдаються і приносять велику користь.

Перше з них—волоський горіх, а друге —споживний каштан Ці дерева люблять ґрунти опокові—кам'янисті. Каштан росте дуже буйно, видає багато плодів; останні надзвичайно смачні у вареному, або печеному вигляді. Садити каштани можна й на межах, замість малокорисних диких дерев ароейра". Роздобути каштанові саджениці дуже легко—в містах їх продають цілими мішками. Каштан на 4—5 році вже починає цвісти та давати плоди.

Волоські горіхи вже трохи делікатніші, але, коли маємо тільки одне дерево, то можна швидко розплодити більше.

Робимо те, пригинаючи гілляки до самої землі. Коли ті гілляки пустять коріння, відтинаємо їх від дерева і пересаджуємо в інше місце. Крім цього, радимо ще такий спосіб: відріваємо гілку від старого дерева, розколюємо її кінець, а відтак заправляємо в розколину грудку негашеного вапна та висаджуємо в землю. Варто ще додати в ямку трохи піску. Тоді дерево швидко пустить коріння, почне добре рости.

Плоди горіха дуже поживні. Лушпиння з плодів, спалене на вугілля, дає фарби для малювання. Горіхове листя править за ліки для зміцнення крові слабої людини. Коли те листя спалити—воно відсвіжує покої та вбиває цвіль у помешканні

Гр. Тадра

ПОДЯКА

Одержав «Хлібороб» від 7-го липня з цінною для мене сільсько-господарською консультацією, яку подав п. Григорій Тадра. За це складаю щиру подяку.

В. Сильвиненко

ПОЧЕСНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ

Вп.	Петро Рекета	200 крз.
„	Лавра Хмиз	100 „
„	Степан Лозовий	100 „
„	Анд. Матвійчук	100 „
„	Іван Пись	100 „
„	Юліян Сисак	100 „

Триумвірат

Наш шановний читач помиляється, якщо з наголовку хоче робити припущення, що йдеться тут про римський чи московський триумвірат. Ні,—ми хочемо коротенько поінформувати про триумвірат, що заіснував у „блискучому відокремленні".

Наприкінці місяця червня ц.р. відбулася в Лондоні конференція членів ЗЧОУН(р), або, інакше, колишніх бандерівців. Завданням ініціяторів скликання тієї конференції було зробити не так підсумки праці чи намітити напрямні на майбутнє, як, головно, зліквідувати внутрішні розходження, що заіснували в лоні того середовища.

Як відомо, вже на конференції в Мітенвальді зарисувалися три групи: 1) прихильники демократизації ОУН(р), 2) „фракція ортодоксальних революціонерів"—ізоляціяністів, та 3) „клерикальні кола". До перших зараховують Кононенка і Вовчука. Ця група станула на позиції творення нового політичного центру. Виразником другої групи вважають Стецька. Головною прикметою цієї групи є її намагання бути виключно суб'єктом політичної і революційної дії українського народу. Третя група, крім деякої орієнтації на греко-католицьку церкву, підкреслює потребу співпраці з УГВР і, евентуально, з ОУН. Дотепер вважали головними лідерами третьої групи п.п. Кордюка, Ленкавського і Р. Ільницького.

Ці розходження, так би мовити, політично-програмового характеру зістали збільшені персональними непорозуміннями поміж керівним активом того середовища. Пан Стецько, добившись минулого року уступлення Бандери, повів політику постійної „чистки" від людей, які, головно, йому чи комусь з його близьких, в персональній площині стали не любими. В наслідок того, цілий ряд членів, зражених тим, став осторонь від організаційної праці, або доповнив ряд тих, що з того середовища вже давніш відійшли.

На конференції в Лондоні не дійшло, одначе, до якогось внутрішнього замирення. Як і перед тим, зарисувалися досить сильні різниці поглядів на тему внутрішньої і зовнішньої політики та, передусім, що до компетенції, та наділення тими компетенціями, Голови Проводу. Не найшовши компромісової особи на голову, рішено створити триумвірат, або інакше—колективне головство, що його очолили: Бандера, Стецько, Ленкавський. Прімусом в тій трійці являється Бандера, але всі вони мають право вета. Це торкається передусім підбору членів проводу, яких згадані мають самі собі підібрати. Рівно ж визначено персональну і тереневу компетенцію цього колективного голови: приказам і розпорядженням його підлягають тільки члени ті, що замешкують на захід від „залізної куртини". Краєві справи не входять в його компетенцію.

Є характерним, що досить сильно вичувалося намагання довести до наближення і співпраці, якщо вже не повного злиття, з УГВР. З тою метою залишено, собі „вільну руку" „в краю".

Вичувалися також голоси за співпрацю з „мельниківцями", як взагалі з „реальною силою". Розглядалися також можливості, особливо в теренах французькому і бельгійському, співпраці з УРДП, мовляв, „із деякими з них можна говорити".

В загальному, треба ствердити, що ані опозиція, ані дотеперішнє керівництво не є задоволені вислідом конференції. Компроміси не все і не всіх вдовольняють.

Лісний

Ясність кримської ночі

Прудентопільська «Праця» від 22 липня ц.р. (ч. 29) принесла на своїх сторінках довгу статтю п. інж. Павла Борушенка під назвою: «Ще про Академію двох Тарасів у Сан Павло». Прочитали ми той доробок і мимоволі пригадали собі людей, які вражені прикрою хворобою—втратою почуттів відрізняти кольори (Daltonismo). Відтак, ці люди, в площині дискусійній, часто не можуть розпізнати речі, факти, події, явища та поняття в їх власному світлі.

Згадана стаття починається зверненням «Високопреподобний Отче Редакторе!» З якого це часу редактори перетворилися в духовних осіб? Щось нічого подібного досі не було чути. До слів «Високопреподобний Отче» треба додати священицький сан людини, а вже десь далі іменувати її редактором, тобто, цивільним званням. В противному випадкові за «Високопреподобних Отців» можуть зійти не тільки редактори, а й інженери (ото ж, сам п. Борушенко), маляри, юристи, актори, командири автоматчиків... Плутанина, особливо в пресі, дуже шкідлива річ. Треба уважно приглядатися кожному своєму слову!

В уступі до статті автор скаржиться, що «Хлібороб» вмістив про «Академію» рецензію п. М. Дніпрового, а його дописа ні, бо: «... у міжчасі зайняла редакція в тій справі своє власне становище...» Тут відразу маємо аж два перекручення. Поперше, крім рецензії п. М. Дніпрового, «Хлібороб» повністю надрукував діяметрально протилежний їй лист Голови Санпавлівського СУМ'у, п. Олега Шиманського. Подруге, Редакція «Хлібороба» з п. інж. Борушенком, чи з кимось іншим, щодо посідання засадничого становища, навперейми не бігає і надалі бігати не збирається.

Уступ до статті кінчається таким твердженням: «... зо способом вияснювання редакції «Хлібороба» не погодиться багато свідомих українців не тільки в Бразілії, але й поза нею і тому прошу помістити теж кілька моїх скромних завваг відносно тієї редакційної статті».

Гм... Пан інж. Борушенко розписався за багатьох свідомих українців... Серед інтелігентних людей водиться, щоб почесні епітети певній особі надавав хтось інший, а не сама вона привласнювала їх собі. Знову щось не в'яжеться. Так само цікаво знати, звідки автор, перебуваючи в Північній Парані, вже встиг довідатися про думку всіх свідомих українців на землі сущих з приводу цього виступу «Хлібороба»? Ми ніколи навіть й не припускали, що наш часопис є вже аж так широко почитуваний! Однак, підемо за твердженнями п. інж. Борушенка. «Багато» не погодяться, значить інші «багато»—погодяться? Скільки ж то буде?

Наша редакція, за цілковитою ясністю питання, відразу припинила дискусію з приводу «Двох Тарасів». Та все ж до нас встигло надійти 7 дискусійних листів. З них 2 не погоджуються із становищем редакції, а 5—погоджуються. Таким чином виходить 2:5. Тепер залишаємо п. інж. Борушенкові цілком вільну руку вичислити таке співвідношення в мільйонових показниках (тобто, до кількості українців у Бразілії та поза її межами).

«Редакційної статті» в «Хліборобі» щодо «Двох Тарасів» не було, а вміщено лише коротке вияснення, надруковане найдрібнішим шрифтом—петітом.

Після невеличкого уступу власне починається стаття п. інж. Борушенка. Скільки ми її не читали, скільки ми їй не приглядалися—ніде не знайшли жодних заперечень «... способові вияснення редакції «Хлібороба». Автор, замість виступу нашої редакції, заходився лише біля рецензії п. М. Дніпрового. Де ж послідовність, де пов'язаність з уступом? Чи ще раз далася в знаки «кольорова хвороба»? На цьому місці ми могли б обмежитися тільки тим, що вже писали в своєму часописі ч 14, через те, що наші твердження й висновки обійдені мовчанкою. Проте, з правила звичайної чемности, дещо зупинимося на статті п. інж Борушенка окремо, хоч, повторюємо, наше становище від неї лишилося абсолютно незахитаним.

Спочатку автор визнає: «... без сумніву, краще було б урядити ті академії осібно для Шевченка й осібно для Чупринки». Це є чи не єдина правильна думка в цілій статті, однак, автор від неї швидко відвертається. Йому все ж здається, що постаті Т. Шевченка й Т. Чупринки можна спаровувати для однієї академії. Тільки той, кому взагалі «море по коліна», хто легковажить власними твердженнями, може писати таке: «І коли п. І Волинець (доповідач на Академії «Двох Тарасів») у своїй доповіді поставив Тараса Чупринку може заблизько Тараса Шевченка, то це невеликий прогріх...» Захопившись подібним «наближенням» п. інж. Борушенко і себе особисто не забув, він теж потягнувся на п'єдистал Шевченка, намагається представити себе, як «речника» останнього, запевняючи: «... Батько Тарас напевно не буде за це гніватися!» Сміливо сказано, шановний пане, де ви тільки дістали повноваження з рук великого Кобзаря?

В іншому місці статті говориться, що про Національну Раду та «певні політичні групи» «... можна писати скільки завгодно—та не тут!» Відколи це п. інж. Борушенко уявив собі, що він визначає напрямні для редакції «Хлібороба»? Наскільки нам відомо до цього покликані інші особи і вони додержуються явно протилежної думки. Проте, раз він міг себе уявити «речником» Т. Шевченка, то по цьому вже можна уявити себе ким завгодно.

Добрий кусень статті присвячений аматорським гурткам Парани, що нічого спільного з засадничим питанням «Двох Тарасів» не мають. В тій частині нам лише дуже дивною видається порада, що певна особа мусить щось сама влаштувати на сцені, а потім про це... написати рецензію. Справді «новаторство» до якого ще ніхто в світі не додумався.

Нарешті, ми в своєму вияснені ствердили, що від «поєднання» завдається лише удар пам'яті Т. Чупринки, пам'ять Т. Шевченка вже ніхто не спроможний споторити. І тут п. інж. Борушенко перекрутив: «Це зовсім не зменшує авторитету Шевченка».

Ось так є з «кольоровою хворобою» в шановного автора. Замість річевих вияснень — сама тільки плутанина. Одним словом не стаття, а, як кажуть в Одесі: «Ніч в Криму, все в диму і геть нічого не видно».

З цієї «кримської ночі» ясно лише одне—виступати з запереченнями в винятково важливих, засадничих питаннях, що мають загально-національне, історичне, політичне і культурне значіння,—для п. інж. Борушенка ще . . . не надійшов час.

†

Наші втрати

Дмитро Берегулька

З великим смутком подаю до відома про смерть нашого визначного громадянина, п. **Дмитра Берегульки**, що сталася 5 липня ц. р.

Небіжчик був одним з фундаторів Хліборобсько-Освітнього Союзу. Протягом довгих років Він працював на користь загальної української справи в Бразілії.

Покійний народився 8 вересня 1882 року в селі Денисів, Тернопільського повіту, на Західній Україні. До Бразілії приїхав у 1896 році. Прожив 71 рік, з них 57 років у Парані.

Від імени Його родини, Його дітей, онуків та свого власного —через наш часопис „Хлібороб" сповіщаю український загал у Бразілії про болючу втрату одного з наших всіма шанованого, невтомного працівника. Пом'янемо Його не злим, тихим словом!

Павло Моров

Катужі, Апукарана, Парана.

Олекса Луценко

Дня 11 липня 1953 року, по тяжкій недузі, спочив у Бозі, в шпиталі м. Курітіба, **Олекса Луценко.**

Покійний походив з Київщини. До Бразілії приїхав разом з паном Пилипом Баком. В Бразілії Він довгий час учителював в колонії Іраті. Там же налагодив організоване життя серед колоністів, створив добрий хор, влаштовував різні вистави, концерти та академії. Завдяки Його невтомній культурно-освітній праці багато бразілійських громадян українського походження навчилися читати й писати не тільки по португальському, але й по українському. Надавав Він нашим колоністам часто й медичну допомогу, бо раніше в колоніях годі було спіткати фахових лікарів.

Олексу Луценка довго-довго пам'ятатимуть в Іраті. Наше молоде покоління, збираючись, кожного разу співатиме тих українських пісень, ще їх вивчило під керівництвом Небіжчика.

Покійний у глибокому смуткові залишив дружину, 3-ох синів, 3 ох дочок та дуже багато друзів.

Іван Недопитальський

Відпоручник українців Іраті.

Олена Звичайна

ЩАСЛИВА ГАННА

У неї були сильні мозолясті руки, висока міцно-збудована постать і босі надиво-повні ноги... У неї було закам'яніле, трохи зіпсоване віспою обличчя, карі широко-розплющені очі та налляті якоюсь рідиною мішечки під ними... На ній були жалюгідні рештки колишнього селянського одягу, щоправда, випрані й віртуозно полатані... Їй було понад сорок, і звали її Ганною. Уся її особистість носила на собі виразне тавро довготривалого голоду, знущань і насильства..

У нашому довгому, як коридор, подвір'ї, що об'єднувало кілька по советському щільно заселених будинків, Ганна з'явилася несподівано в ролі чиєїсь наймички десь наприкінці травня 1933 го.

Ідучи на роботу й з роботи або просто перебігаючи через подвір'я, я частенько бачила Ганну і щораз заглядала в глибінь її широко-розплющених очей, які магнетом притягали мене і... лякали водночас...

Дивними були чоловічки тих очей: неприродно - розширені, нерухомо-заклеклі, до божевільного крику—перейняті якимось неймовірним, неповторним видовищем, вони неначебто відбили колись на своїх екранах точну фотографію якогось страшного злочину і, додавши до тієї фотографії ще й питальник „За що?"—кричали, благаючи про порятунок...

При зустрічах я завжди занурювалась у моторошну глибінь Ганниних чоловічків і... часто й багато думала про них... По якійсь дивній асоціяції мені згадувалися чоловічки однієї злочинно вбитої людини, які на екранах своїх відбили обличчя вбивці, давши таким чином несподівану зброю в руки правосуддя супроти злочинця, що спритно сховавши всі кінці в воду, думав уникнути кари...

Я з приємністю зауважувала, що Ганна відрізняє мене з-посміж метушливої комашні численних мешканців кількох будинків нашого подвір'я: я частенько ловила на собі погляд її дивних, широкорозплющених очей, що зовсім не вміли усміхатися... і я була глибоко переконана в тому, що Ганнині очі перестали усміхатися саме з того дня, коли вони відбили на екранах своїх чоловічків чийсь великий злочин..

День за днем повільним ритмічним маршем минала історична весна тисяча дев'ятсот тридцять третього... Незабутня весна! Проклята весна! На вулицях, базарах і в скверах, під мурами пишних „Торгсінів" *) і закритих розподільників щодня вмирали з голоду люди, і невпинним потоком минали їх інші люди, заклопотано кудись поспішаючи...

Одного тихого червневого вечора, коли сонце, схилившись над обрієм, посилало людям свої пестливі прощальні усмішки, я поверталася з роботи додому... В подвір'ї мене ще здалеку зауважила Ганна і, рвучко поставивши відро з помиями на землю, побігла мені навперейми.

—Я все хочу Вас про щось запитати і... не смію...

—А я вже давно хочу з Вами поговорити, Ганно, і... теж не смію,—відповіла я.

—Чи не треба Вам, бува, білизну попрати? Я, бачите, хотіла б хоч якийсь гріш заробити...

—Як? А ваші хазяї хіба не платять Вам?!?

—Я за кусок хліба на дві родини працюю... А в цю неділю я маю вихідний день, то й могла б... якщо хочете...

—Чудово, Ганно, приходьте до нас у неділю!—радісно погодилась я

У той час родина моя, тяжко працюючи, з труднощами покривала витрати на прохарчування. Ми одягалися, винахідливо перефарбовуючи, перелицьовуючи й перешиваючи старі недоноски. Усю хатню роботу завжди робили самі, а єдиною „розкішшю", на яку ми з напруженням могли стягнутися, була... врачка раз на місяць на один день.

Передбачаючи приємність почастувати Ганну обідом, ми заздалегідь подбали про те, щоб заощадити хліба та мати можливість зварити хоча б у неділю українського борщу з м'ясом та гречаної каші в значно збільшеній кількості.

І ось настала очікувана неділя.. З самого світанку члени моєї родини розбіглися по чергах, хто—куди: Хто по гас для примуса (чергу було займято ще в ночі!), хто—за пшоном, а хто—за камсою *), що заміняла оселедці й смакувала нам якнайкраще, дарма, що їлася з кишками, головками й хвостиками. Дома лишалася лише я з Ганною.

—Як?!? Це—мені? М'ясо?!?—схвильовано спитала мене Ганна:—Що правда, мої господарі щодня їдять м'ясо,—і куряче, і гусяче, і теляче, але для мене завжди вариться в окремій посуді картопляна або пшоняна юшка... Зате хліба мені відрізують, не жалкуючи,—спасибі їм! А Ви.. даєте мені те, що мені сьогодні ніби сниться, що я знову в рідній хаті опинилася..

Ганна замовкла. Цупко стулені безкровні уста затремтіли, і на гречану кашу з м'ясом закапотіли скупі прозорі сльозинки.. Я розгублено дивилася на неї, напружено шукаючи слів, — саме тих і таких слів, якими можна було б заспокоїти цю нещасливу жінку.

— Не журіться, Ганно! Якось перебудете цей тяжкий рік, а там, може, й Вам усміхнеться доля... Вже, Ганно, щасливі вже тому, що залишилися живою!

— Я—щаслива?!? — Ганна раптом рвонулася всім своїм міцно-збудованим тілом, як той давно застояний кінь від удару бичем. Різким рухом правої руки відсунувши миску з їжею набік, вона впала головою на стіл... Уривчасті спазматичні зойки виривалися з грудей її, хоч вона й не плакала... Так стогне тільки смертельно поранена тварина..

У ту хвилину я багато віддала б, щоб повернути назад ото моє, справді, недоречне слово, що, злетівши зненацька з моїх уст, опекло Ганну полум'ям...

—То, кажете—щаслива я?!?—ще раз перепитала вона якимось злим, невластивим їй голосом, повільно підводячи від стола свою передчасно-посивілу голову, з якої щойно злетіла хустка: — Та мене ж куркулькою проголошено! Та мене ж з села вигнано! Ви, може, не знали цього?

Я це знала. Я була в цьому глибоко переконана, але не озивалась. Лише тихесенько пестила її сиве волосся, і ця тиха ласка топтала стежку в глибінь Ганниної душі,—до тих таємничих екранів її чоловічків, що носили відбитку чийогось великого злочину...

В хату зайшла тиша: глибока, вагітна змістом нескаваних іще слів, вона була як та непроглядна хмара, з якої ось-ось хлюпне зливою давно-очікуваний дощ... Погасла піч... Прохолола їжа... Біліла в очах недопрата білизна.. Хіба ж до них тепер?

—І мене, і чоловіка, і десятирічну донечку,—всіх нас із хати вигнано! Ми з далекого села... Вірите? Поки до Харкова пішки доплентались, то ледве всі троє на дорозі не кончились... Думали в Харкові роботи шукати... Та де там! Для таких, як ми, роботи нема... Тижнів два або й три рятували нас вишивані рушники та плахти, які мені пощастило ще до трусу зі скрині вихопити... Продавали це моє придане на базарі, а за гроші комерційний хліб купували... без карток... лише за одним "кілом" треба було годин із десять постояти... Та то байдуже! Стояли б і двадцять годин, якби гроші на хліб були... Але прийшов скоро такий день, коли рушників не стало... Ой, як же трудно було **вперше** в житті руку простягнути! Як трудно було вимовити оте: „Подайте хоч крихітку хліба!" Вірите? Чоловік мій аж плакав від сорому... Бувало не раз і так, що за цілісінький день жодна душа жодної крихітки хліба в наші простягнені долоні не кинула. Щоправда, дитині щось перепадало, ну і вона сама те з'їдала... А ми з чоловіком... Ой, які ж то були муки пекельні!.. Краще не згадувати!

Тут Ганна на якусь мить замовкла, неначе спіткнувшись зненацька об якись поріг...

—Вірите? Я тепер почами все думаю і... не нарікаю на людей за те, що не давали... Хіба ж я не розумію, **скільки** хліба може дати голодним та людина, яка сама по картці 300 грамів на день одержує? А нас же—а рук же тих простягнених була сила силенна!

Знову павза... І знову якийсь поріжок у Ганниних думках. Я мовчки спостерігаю.

—А що, як думаєте, чи багато є таких родин, як мої теперішні хазяї, що по закритих розподільниках щодня м'ясо та всякі ласощі забезплатно одержують?

Це питання, як видно, дуже цікавило Ганну, бо вона так і уп'ялася в моє обличчя своїми дивними моторошними очима...

—Гм... Таких, як Ваші хазяї—чимала кількість, але... **вони не давали й не дають голодним**... Вони... Ну, як би Вам пояснити? Це все комуністи, відповідальні працівники, енкаведисти, — одним словом **советська влада**... Отже... Ви ж розумна жінка, Ганно! Я думаю, що Ви мене розумієте...

—А якже! якже!—майже радісно відгукнулася Ганна, збагнувши миттю сенс лише натяком зачепленої думки: —**Розумію!** Я й сама **так** думала. Так от, чуєте, тинялися ми втрьох по базарах і вулицях, терплячи пекельні муки від голоду,—мабуть днів із десять... Але одного разу в ночі, коли ми поснули всі троє під чиїмось тином на Москалівці, чую рух біля нас... І не встигли ми спам'ятатися, як чиїсь сильні руки повкидали нас до авта на купу холодних, як лід мертвяків. Хвала Богові, зверху нас уже нікого не кидали... І вивезено нас тоді ген-ген далеко за Харків... І тамечки в полі під деревом помер мій чоловік... **Тихо** помер... Я вже бачила, що він доходить і руки йому зложила, і помолилась за душу його... Схилившись йому до вуха, покликала востаннє: „Іване!" Він відгукнувся (чув,—значить!) ...

(Закінчення в наступному числі)

*) „Торгсін"—по—рос. „торговля с иностранцами". У магазинах „Торгсін'у" можна було вільно купити всякі харчі та крам за чужу валюту і... золото...

*) дрібнесенька солона рибка.

НА ДОЗВІЛЛІ

Віщий сон

Одна жінка на колонії виграла в льотерею 500 тис. крз. Виграш припав на квиток ч. 54. Коли щасливу жінку запитали, як вона трапила на це число, та відповіла:

- Я мала віщий сон. Приснилися мені 7 янголів, кожний з них мав по 7 свічок. Прокинувшись, я порахувала 7 раз по 7 і вийшло... 54.

Від несподіванки

Хворий на серце чоловік виграв у льотерею 1 млн. крз. Його рідня, побоюючись, щоб хворий від несподіванки не помер, вирішила порадитись з лікарем, як краще сповістити того чоловіка про виграш. Вислухавши в чім річ, лікар сказав:

-Доручіть цю справу мені. Я зумію свого пацієнта підготувати до спокійного сприйняття новини.

Рідня погодилася. Завітавши до кімнати хворого, лікар ніби між іншим запитав:

Що б ви зробили, коли б виграли мільйон крузейрів?

Хворий, не вагаючись, весело промовив:

- Половину дав би вам!

Тієї ж хвилини лікар упав мертвим.

«ПОШТОВІ ШУБРАВЦІ»

Жив собі на віддаленій колонії один дуже бідний чоловік. Довго ніяк він собі не міг дати раду, звідки дістати хоч би маленьку допомогу. Думав він над цим, думав і нарешті надумався. Взяв клаптик паперу, написав листа до... своєї Долі. Він попросив у Неї небагато—всього 50 крз. Як слід заадресував листа та й відніс на пошту.

Поштові урядовці, прочитавши адресу, почали сміятися. Однак, з цікавости, розірвали конверта, прочитали, що там було написано. Шкода їм тоді стало бідного чоловіка. Порадилися між собою й вирішили допомогти йому. З цією метою провели добровільну збірку, яка дала 40 крз. Ті гроші вклали до конверта, по тому надіслали, як звичайного листа, згідно вказаної на звороті адреси. За кілька днів бідний чоловік дістав відповідь від... своєї Долі. Надірвав конверта, витягнув з нього 40 крз. і знову на клаптику папера написав:

„Дякую Тобі моя Доле, що Ти порятувала мене в біді, піславши 50 крз. Але поштові шубравці таки вкрали 10 крузейрів".

Подав Г. Т.

ВИЯСНЕННЯ

В часописі «Праця» ч. 28 було надруковано: «УАПЦ у Бразілії перестала бути УАПЦ».

Це не відповідає дійсності, бо в «Хліборобі» ч. 22 вміщено грамоту Високопреосвященнішого Митрополита Іоана про прийняття Ним під свою зверхність „Української Автокефальної Православної Церкви в Бразілії".

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ЧИТАЙТЕ Й ПОШИРЮЙТЕ „ХЛІБОРОБ"